

วัตถุนิยม: ความจริงเชิงเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม

Materialism: Figurative Truth Between Real Value and
Unreal Value

Received: March 21, 2024
Revised: March 31, 2024
Accepted: April 01, 2024

กฤต แก้วสนั่น¹
Kris Kaewsanun
(imgrit@gmail.com)

บทคัดย่อ

วัตถุนิยมเป็นมุมมองทางปรัชญาที่เจาะลึกถึงความสัมพันธ์อย่างซับซ้อนระหว่างวัตถุที่สามารถมองเห็น จับต้องได้และความหมายเชิงนามธรรมของวัตถุนั้น ภายใต้โครงสร้างสังคมของการดำรงอยู่ของมนุษย์ ความเชื่อมโยงดังกล่าวมีรากฐานมาจากความคิดที่ว่าโลกทางกายภาพหรือโลกของวัตถุ คือ ความเป็นจริงที่มีรูปร่าง เห็น จับต้องได้และทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโยงคุณลักษณะด้านรูปธรรม ทำให้เกิดความต้องการครอบครองวัตถุนั้นและใช้วัตถุนั้นแสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ตามที่สังคมได้กำหนดและให้มูลค่า ในยุคที่คนในสังคมหลงใหล ให้ราคาวัตถุสิ่งของมากกว่าประโยชน์แท้และเพิ่มมูลค่าเชิงนามธรรมเพื่อโน้มน้าวให้เกิดความต้องการ อยากรได้ กระทั่งต้องดิ้นรนแสวงหาและแย่งชิงมาครอบครองด้วยการการเบียดเบียนและสร้างความขัดแย้ง ดังนั้นความคิดความเข้าใจคุณค่าแท้ คุณค่าเทียมของวัตถุจึงมีความสำคัญและสามารถนำไปสู่การแสวงหาคำตอบด้านคุณค่าแท้ตามธรรมชาติ เพื่อการครอบครองวัตถุตามความจำเป็นและสมควร ไม่ใช่ดิ้นรนเพื่อครอบครองวัตถุตามกระแสความนิยมทางสังคมที่มักจะมีวัตถุประสงค์แฝงอยู่ หรือมีเป้าหมายการครอบครองเกินประโยชน์เดิมของวัตถุดังกล่าว วิธีคิดแบบคุณค่าแท้หรือคุณค่าเทียมจะเป็นหนึ่งหนทางที่ทำให้เห็นถึงเนื้อแท้ ความสำคัญ รู้ความจำเป็นในการแสวงหาเพื่อให้ได้มาวัตถุสิ่งของต่าง ๆ บนฐานความคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล เห็นประโยชน์แท้หรือคุณค่าแท้ของวัตถุที่ตนต้องการ หรือเห็นคุณค่าตามความจำเป็นอย่างแท้จริง ความเห็นนั้นจะส่งผลต่อพฤติกรรมกรบริโภคอย่างเหมาะสมของบุคคล สร้างสมดุลคุณค่าแก่ตนเอง เข้าใจกระแสสังคมและช่วยสร้างทิศทางสังคม

คำสำคัญ: วัตถุนิยม, คุณค่าแท้, คุณค่าเทียม, ความจริงเชิงเปรียบเทียบ

¹ นักวิชาการอิสระ. ที่อยู่: 94 ถนนยะรัง ตำบลจะบังติกอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
Independent Academic. Address: 94 Yarang R, Jabangtikor Subdistrict, Mueang District, Pattani Province

Abstract

Materialism is a philosophical perspective that examines the complex relationships between visible and tangible objects and abstract meaning of objects within the social structure of human existence. This connection is rooted in the idea of physical or material world as a reality that has a shape, can be seen, and can be touched while acts as a bridge connect to abstract features that have value. This creates a desire to possess an object and use it to express as symbolic to present meaning that follow by society's define including its price. In an era where people in society are obsessed with add on the price of objects more than their real usefulness and build up abstract value in order to convince people's need and crave until they have to struggle to find and compete for objects' possession by encroaching and cause conflict. The idea of understanding real value and unreal value of objects is important and can lead to in searching for answers their real natural value for possession of objects as appropriate and necessary. It should not struggle to acquire objects according to social trends that often have hidden objectives or having a goal of possession beyond the original usefulness. The method of thinking on real value or unreal value is a way to see essence, importance, and necessity of seeking to obtain objects based on rational consideration. Seeing the true benefit or value of the object that one desires or see value as real necessary will affect a person's appropriate consumption behavior, balance his own values, understand social trends, helps guidance on social direction.

Keywords: Materialism; Real Value; Unreal Value; Figurative Truth

บทนำ

โดยธรรมชาติมนุษย์คือสัตว์สังคมและอยู่รอดด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน นักปรัชญาชาวกรีก อริสโตเติล (Aristotle) มีมุมมองต่อสังคมมนุษย์ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์ต้องพึ่งพาสังคมเพื่อการปกป้อง เพื่อการศึกษา อุปกรณ์เครื่องใช้สอย การแบ่งความรับผิดชอบ โอกาส การช่วยเหลือบริการ ความสะดวกสบาย อันหลากหลายที่มีในสังคม ขณะที่บุคคลจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อให้ตนบรรลุ

เป้าหมายตามที่ตนต้องการ ดังนั้นความจำเป็นต้องพึ่งพาสังคม ทำให้สังคมกลายเป็นเป้าหมายหลอมในด้านความคิด ความฝัน แรงบันดาลใจ แม้กระทั่งโรคร้ายไข้เจ็บทางร่างกายและจิตใจ ความต้องการโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่ไม่ต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัย การดูแลรักษาตนเองด้วยการตระหนักว่าบุคคลหนึ่งที่มีอาศัยอยู่ตามลำพังอาจต้องเผชิญกับอันตราย ในขณะที่บุคคลสองคนขึ้นไปรวมกันสามารถปกป้องตนเองและรักษากลุ่มได้ดีกว่า (Joannes Asikaogu, 2018)

สังคมทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นสังคมในกลุ่มเล็กใหญ่ สังคมเมืองจะมีกฎเกณฑ์ทั้งในรูปธรรมและนามธรรมเป็นตัวกำหนดและมนุษย์ในสังคมนั้นย่อมแสดงออกซึ่งการมีตัวตนและความต้องการการได้รับการยอมรับในสังคมนั้นๆ ความสลับซับซ้อนของสังคมในปัจจุบันจะมีกลุ่มบุคคลที่แสดงออกทางพฤติกรรมคล้าย ๆ กันอยู่รวมกันเป็นสังคมกลุ่มย่อยในสังคมกลุ่มใหญ่จัดเป็นการแสดงออกถึงความต้องการของบุคคลที่ส่งไปยังสังคมเปรียบเหมือนการสะท้อนสังคมของมนุษย์ การตัดสินใจและการแสดงออกใด ๆ มักมีแรงจูงใจจากความต้องการพื้นฐานเป็นปัจจัยสนับสนุนแรกเริ่ม ใครสามารถเข้าใจความต้องการเหล่านี้ก็จะสามารถแสวงหาความสำเร็จตามที่ตนต้องการได้ในสังคมตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow's hierarchy of needs)

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) อธิบายความเชื่อมโยงระหว่างความต้องการพื้นฐานและความปรารถนาของมนุษย์ผ่าน ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow's hierarchy of needs) ออกเป็น 5 ลำดับขั้น คือ ลำดับขั้นที่ 1 ความต้องการทางกายภาพ (physiological needs) เป็นลำดับขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ที่มนุษย์ขาดไม่ได้ อาทิ อากาศ น้ำ อาหาร ปัจจัยสี่ประเภท เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เพื่อการปกป้องที่จำเป็นจากสภาพแวดล้อม ลำดับขั้นที่ 2 คือ ความต้องการด้านความปลอดภัย (safety needs) เป็นลำดับขั้นที่บ่งบอกว่า มนุษย์ทุกคนล้วนต้องการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความมั่นคงปลอดภัยทางด้านร่างกาย และสังคมปัจจุบันปรากฏออกมาในรูปแบบของการมีสถานะทางการเงินและงานที่มั่นคง ลำดับขั้นที่ 3 คือ ความต้องการด้านสังคม (social needs) หรือความต้องการความรักและการยอมรับ (Love and belongingness needs) เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงจำเป็นต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม ต้องการความรัก ได้รับความรัก เป็นที่รักในครอบครัว การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและผู้ร่วมงาน ลำดับขั้นที่ 4 คือ ความต้องการเห็นคุณค่าของตนเอง (self-esteem needs) มาสโลว์แบ่งความเห็นคุณค่าของมนุษย์ออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) ความต้องการเห็นคุณค่าของตนเอง มีความมั่นใจ ภูมิใจในตนเอง เป็นตัวของตัวเองและมีความอิสระ และ 2) ความต้องการให้คนอื่นเห็นคุณค่า ต้องการมีสถานะ

ทางสังคม ได้รับการยอมรับ ได้รับเกียรติ มีชื่อเสียง และ ลำดับขั้นที่ 5 คือ ความต้องการบรรลุความหมายและมีชีวิตตามอุดมคติ (self-actualization) หมายถึงรวมถึงการค้นพบศักยภาพของตนเองและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งได้มีชีวิตตามที่ตนเองตั้งใจไว้ (Abraham Maslow, 1943)

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในรูปแบบแพร่กระจายไปทั่วโลก ทำให้สังคมได้รับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมต้องปรับเพื่อให้ทันกับกระแส นั้น ไม่ว่าจะเป็นการปรับวิถีสังคม วิถีวัฒนธรรม ปรับมุมมองด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมในสังคมส่งผลกระทบโดยตรงทางด้านจิตใจและคุณภาพของชีวิต เพราะธรรมชาติของมนุษย์ต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การดิ้นรนแสวงหาหนทางตอบสนองต่อความต้องการของตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเป็นไปเพื่อให้เข้ากับบริบทการอยู่ร่วมกันและการได้รับการยอมรับในสังคม อีกด้านหนึ่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วแสดงให้เห็นชัดเจนคือเรื่องการวัดมาตรฐานชีวิตที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัตถุ ปัจจุบันสังคมส่วนใหญ่ทั่วโลกถูกอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกครอบครอง การที่นักวิทยาศาสตร์ นักปราชญ์จำนวนมากค้นพบกฎเกณฑ์ หลักการต่างๆ ก่อให้เกิดวิวัฒนาการสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัตถุ เป็นเหตุให้โลกเกิดวิกฤติการอย่างรุนแรง ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม แล้วทำให้มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวสูง จิตใจเป็นทาสของวัตถุนิยม จึงทำให้สังคมเดือดร้อนกันทั่วโลก แสดงให้เห็นว่าอารยธรรมสมัยใหม่ของชาติตะวันตกนั้นมีความผิดพลาด เพราะนักปราชญ์ตะวันตกทั้งหลายมุ่งค้นคว้าวิจัย ศึกษาแต่ปัจจัยภายนอก ไม่ได้มุ่งพัฒนาจิตใจภายในเป็นหลัก (นาม ศิริเสถียร, 2551)

วัตถุนิยมคืออะไร ?

สรุปได้ว่า วัตถุนิยม (Materialism) คือ ระบบการเห็นคุณค่าในแสวงหา การให้ความสำคัญกับเงิน ทรัพย์สิน หมกมุ่นมุ่งครอบครองวัตถุเป็นสิ่งที่ชี้วัดคุณค่าและความสำเร็จ คำนึงถึงความสะดวกสบาย โดยละเลยการพิจารณาด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและคุณค่าทางจิตวิญญาณ (Merriam-Webster Dictionary, 2024; Dictionary, 2024; Collins Dictionary, 2024; American Psychological Association Dictionary of Psychology, 2024 and Longman Dictionary, 2024)

วัตถุนิยมคือการมีทัศนคติส่วนบุคคลในการไปยึดความสำคัญต่อการได้มาหรือการครอบครองวัตถุซึ่งสัมพันธ์กับระบบการกำหนดคุณค่าเชิงนามธรรมที่เกี่ยวข้องกับ

สถานภาพทางสังคม ความพอใจในการครอบครองทรัพย์สินเงินทองและความเชื่อว่าการครอบครองคือความสุข ดังนั้นหนทางไปสู่การได้รับการชื่นชม การยอมรับจากสังคม คือการถือครองวัตถุเพื่อเป็นการยืนยันการอยู่ร่วมในระดับสังคมนั้น ๆ กระทั่งมุ่งเน้นการแสดงออกให้เห็นภาพวัตถุที่ได้ครอบครองเพื่อสื่อให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จในชีวิต

ลักษณะของวัตถุนิยม

วัตถุ คือ สิ่งของที่จับต้องได้ สิ่งของ หรือข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นต้องมีเพื่อการดำรงชีวิต ปัจจัยสี่ในบางจำพวกคือวัตถุ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องนุ่งห่ม ผ้าห่ม เครื่องนอน อุปกรณ์ประกอบการเป็นที่ยู่ออาศัย เครื่องเรือน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์เครื่องใช้ไม้สอย อุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือน สิ่งประดิษฐ์ เช่น รถยนต์ ยานพาหนะประเภทต่าง ๆ เพื่อการดำเนินชีวิตตามความเหมาะสม กระทั่งวัตถุสิ่งของที่ประดิษฐ์คิดค้นเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินชีวิต เช่น อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ ล้วนมีความจำเป็นเพื่อใช้รักษายามเจ็บป่วยเพื่อมนุษย์มีชีวิตรอด สำหรับวัตถุที่มองว่าเป็นวัตถุนิยมคือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นหรืออื่น ๆ ที่เพิ่มความหมายด้านนามธรรมตามค่านิยมของกระแสสังคมสัมพันธ์กับการวางมูลค่าในวัตถุสิ่งของตามสถานภาพทางสังคมโดยมีพื้นฐานการตัดสินจากราคาและการแข่งขันเพื่อการครอบครอง

ลักษณะของวัตถุนิยม คือ การหลงรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ไปกับวัตถุว่าเป็นสิ่งดีและถูกต้องเหมาะสมสำหรับชีวิต มีการไหลไปตามกระแสสังคม ขณะที่กระแสสังคมในปัจจุบันเป็นกระแสการแสดงออกของการครอบครอง สะสมเงินทองสิ่งของและอวดแสดงสิ่งที่ตนมีเพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับในสังคมผ่านการแสดงตัวตามสถานทำงานเลี้ยงงานสังสรรค์ ผ่านช่องทางการสื่อสาร สื่อสังคมต่าง ๆ เช่น ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารการแสดงออกแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันเรื่องราวกับสาธารณชนผ่านอินเทอร์เน็ตด้วยโทรศัพท์มือถือที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงตัวอย่างไรให้ดูมีความน่าเชื่อถือ อวดกองเงินที่มีมูลค่ามาก แต่งกายด้วยเสื้อผ้าราคาสูง หรือมีกระเป๋าแบรนด์เนม เครื่องประดับราคาแพง เพื่อให้ผู้คนกล่าวถึง ชื่นชมและเข้าใจตามนัยยะว่าเป็นผู้มีเงินทอง มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในชีวิต

ลักษณะของวัตถุนิยมอุปมาเหมือนการหลงทางของลูกหนูที่ไม่ชอบไก่เพราะไก่มีหางอน ลูกหนูชอบแมวเพราะแมวสวยงามน่ารัก การหลงชอบสิ่งที่สวยงามน่ารักนั้นจะ

ย้อนกลับมาทำร้ายตนเหมือนสัจชาติญาณของแมวที่จับหนู เพราะการไล่ตามความชอบความอยากได้อย่างมี อยากรเป็นตามสังคมนิยมวัตถุนั้นจำเป็นต้องมีการใช้จ่าย ลักษณะของคนที่อยู่ในโลกวัตถุนิยม หลงวัตถุก็ซื้อหาวัตถุที่ไม่จำเป็นมาไว้เกินความต้องการ คนต้องการมีรายได้สูงเพื่อหาวัตถุนองความรู้สึกรู้สึกให้ตนเองพอใจ มีความสะดวกสบาย ใช้วัตถุประกวดประชันกัน เมื่อเงินเดือนไม่พอใช้ก็ต้องคดโกง คอร์รัปชัน ผลกระทบที่ตามมาก็หาความสงบสุขไม่ได้ เมื่อหลงวัตถุแล้วมักเป็นคนเห็นแก่ตัว เห็นแก่กิเลสตน ความเพลิดเพลนทางวัตถุจะไปหล่อเลี้ยงกิเลส ขวนกันหลงไปในทางเดียวกันทั้งโลก กลายเป็นการส่งเสริมกันไป แม้กระทั่งความเจริญก้าวหน้าของโลกในทางวิชาการก็ค้นคว้าแต่เรื่องวัตถุ การประดิษฐ์คิดค้นหรือผลิตขึ้นมาก็เป็นเรื่องของวัตถุตั้งนั้นวัตถุจึงครองโลก (พุทธทาสภิกขุ, 2549)

โลกได้เข้าสู่ยุคของวัตถุนิยม อยู่ในยุควัตถุนิยมมายาวนาน เวลานี้มนุษย์ได้เริ่มรู้ปัญหาว่าวัตถุไม่สามารถที่จะทำให้นุขย์บรรลุจุดหมายแห่งความสุขสมบูรณ์และการเข้าถึงความจริงได้ มนุษย์จึงมาเน้นการพัฒนาด้านจิตใจและได้พยายามแก้ปัญหาทางจิตด้วยวิธีการทางวัตถุ โดยศึกษาจากพฤติกรรมและความเปลี่ยนแปลงทางวัตถุ จะดูว่าจิตเป็นอย่างไรโดยดูจากวัตถุ เช่น การวัดคลื่นสมองหรือจากสารเคมีที่หลั่งออกมาในสมอง จนกระทั่งรู้ว่าถ้าสารเคมีชนิดไหนออกมาสภาพจิตจะเป็นอย่างไรและสังเคราะห์สารขึ้นมา เมื่อต้องการให้คนมีสภาพจิตอย่างไรเราก็เอาสารเคมีชนิดนั้นฉีดเข้าไป นี่คือมาถึงยุคที่มนุษย์จะใช้วิธีการทางวัตถุมาแก้ปัญหาทางจิต เมื่อมนุษย์พึ่งพาวัตถุมากเกินไปมนุษย์จะไม่สามารถที่จะทำอะไรด้วยตนเอง เช่น ต้องการจะมีความสุขก็ไปหยิบสารเคมีมาฉีด หากเรารู้ก็ไปหยิบอีกชนิดหนึ่งมาฉีด เมื่อจำเป็นต้องพึ่งพาสารเคมีกลายเป็นว่ามนุษย์หมดสมรรถภาพ สูญเสียอิสรภาพเพราะจำเป็นต้องใช้ชีวิตขึ้นต่อเทคโนโลยีและวัตถุ ปัญหาในระยะยาวเปรียบว่าเราสังเคราะห์ปุ๋ยเคมีขึ้นมาแล้วเอามาใช้กับพื้นดิน เราภูมิใจว่าพืชพันธุ์ธัญญาหารต่อไปนี้จะอุดมสมบูรณ์ แต่ในระยะยาวปรากฏว่าปุ๋ยเคมีทำพิษ แทนที่จะอุดมสมบูรณ์แท้จริง ดินกลับเสีย นี่คือปุ๋ยเคมีทำให้นุขย์มีความสุขนี่คือเรื่องวัตถุนิยม (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2539)

เมื่อมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์ต้องการอยู่ร่วมในสังคมเป็นกลุ่มเป็นก้อนและต้องการการยอมรับในการอยู่ในสังคมนั้น สังคมนิยมวัตถุเป็นสังคมที่แสดงให้เห็นผ่านวัตถุ ให้ความสำคัญกับวัตถุที่จับต้องได้ การใช้วัตถุเป็นตัวประเมินสภาพและคุณภาพชีวิตสามารถทำได้ง่าย ทำให้นุขย์ใช้ชีวิตไหลไปตามสังคมนที่ตนเห็น พยายามดิ้นรน

เพื่อให้มีทรัพย์สินมากเพื่อใช้เงินซื้อสิ่งของเป็นเครื่องแสดงว่าตนได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและก้าวสู่ลำดับต่อไป จนไปสู่จุดสูงสุดแห่งยอดปิรามิดของผู้ประสบความสำเร็จ ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ ผู้ประสบความสำเร็จ ผู้มีชื่อเสียง สวมใส่ใช้สิ่งของอะไรประเภทไหน คนก็จะหาซื้อสิ่งของประเภทเดียวกัน แบบเดียวกัน แสดงพฤติกรรมแบบเดียวกันเพื่อให้เห็นว่าตนเองอยู่ในสังคมนั้น ประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกัน การทำงานหาเงินเพื่อนำมาซื้อวัตถุสิ่งของควรเป็นไปเพื่อดูแลความเป็นอยู่ ให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น แต่กลับกลายเป็นว่าในสังคมของวัตถุนิยมนั้น การทำงานหาเงินเพื่อซื้อวัตถุสิ่งของตามกระแสนิยมเพื่อแสดงสถานภาพในสังคม

คุณค่าแท้ คุณค่าเทียม

คุณค่าแท้ คุณค่าเทียม เป็นหนึ่งวิธีคิดในโยนิโสมนสิการซึ่งมีสิบวิธีคิด โยนิโสมนสิการ แปลว่า ความรู้จักคิด หรือคิดเป็น การคิดอย่างมีระเบียบ หรือคิดตามแนวทางของปัญญา คือ การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ คิดหาเหตุปัจจัย สืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกแยะสิ่งนั้นเรื่อนั้นออกให้เห็นตามสภาวะ และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย โดยไม่เอาความรู้สึกของตนเองเข้าตัดสิน

วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นวิธีคิดแบบสกัดหรือลดความอยาก ชัดเกลามาให้กิเลสเข้ามาครอบงำจิตใจแล้วชักจูงพฤติกรรมต่อ ๆ ไป วิธีคิดแบบนี้ใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะเกี่ยวข้องกับการบริโภคใช้สอยปัจจัยสี่และวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ เพราะความต้องการและเห็นว่าสิ่งนั้นจะสนองความต้องการ สิ่งนั้นก็มีความคุ้มค่าหรือมีประโยชน์ คุณค่านี้นั้นแยกเป็น 2 ประเภท คือ

1. คุณค่าแท้ หมายถึง ความหมาย คุณค่า หรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลาย ในด้านที่สนองความต้องการของชีวิตโดยตรง หรือนำมาใช้แก้ปัญหาของตน เพื่อความดีงาม ความดำรงอยู่ด้วยดีของชีวิต หรือเพื่อประโยชน์สุขทั้งของตนเองและผู้อื่น เช่น อาหารมีคุณค่าอยู่ที่ประโยชน์สำหรับหล่อเลี้ยงร่างกาย ให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ มีสุขภาพดี มีกำลังในการทำงาน รถยนต์ช่วยให้เดินทางได้รวดเร็ว ช่วยเสริมการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ความเป็นอยู่ ควรเลือกรถยนต์ที่ช่วยให้มีความความสะดวก ปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน เป็นต้น

2. คุณค่าเทียม หมายถึง ความหมาย คุณค่า หรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลายที่มนุษย์พอกเพิ่มให้แก่สิ่งนั้น เพื่อปรนเปรอการเสพตามความรู้สึก หรือเพื่อเสริมราคาขยายความยิ่งใหญ่ของตัวตนที่ยึดถือไว้ คุณค่าเทียมนี้เพื่อการสนองตัณหา อาศัยความ

อยากความใคร่เป็นเครื่องตีค่าหรือวัดราคา เช่น อาหารมีคุณค่าอยู่ที่ความเอร็ดอร่อย เป็นเครื่องแสดงฐานะ ช่วยให้ดูหรูหรา รถยนต์เป็นเครื่องวัดฐานะ แสดงความร่ำรวย ความมั่งมี มุ่งเอาความสวยงามและความเด่น เป็นต้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2564)

การดำเนินชีวิตมีความจำเป็นในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งของทั้งหลาย เพื่อถือเอาประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้น วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม สามารถช่วย พิจารณาคัดกรอง ปรับพฤติกรรมตนเองในการเลือกสิ่งที่เป็น มีประโยชน์ มีคุณค่าแท้ ต่อการดำเนินชีวิต แยกแยะเรื่องการใช้จ่ายเลือกซื้อว่าสิ่งที่ต้องการนั้น ต้องการเพราะ ความจำเป็น เพราะมีประโยชน์จริง ไม่ใช่แฝงด้วยการต้องจ่ายเงินมากกว่าปกติเพื่อเพิ่ม ค่าเชิงนามธรรมที่เสริมพอกพูนอัตราและต้องการอวดแสดงเพื่อให้ตนเองมีคนเชิดชูยก ย่องและสร้างภาพ สร้างสถานภาพในสังคม

ความจริงเชิงเปรียบเทียบในการเลือกบริโภค

คนทั่วไปส่วนใหญ่ในสังคมเมืองมักจะจ่ายเงินซื้อของอุปโภคบริโภคที่ชอบใจ โดยที่ไม่ได้คิดถึงประโยชน์แท้ การมองให้เห็นประโยชน์แท้ คุณค่าแท้นั้นควรรู้สึกถึง ภัยอันตรายแรงงาน ความเครียด ความเหนื่อยของการทำงานหาเงินมาใช้จ่ายเพื่อ ดำรงชีวิต ความเข้าใจส่วนนี้จะทำให้เราเห็นคุณค่าของเงินและระวังการใช้จ่าย ใช้เงิน เท่าที่จำเป็น การพิจารณาวัตถุสิ่งของที่เราคิดว่าสามารถใช้ประโยชน์จากมันเต็มที่แล้วหรือ ยัง หากของที่มีอยู่ยังดี ยังใช้ได้ ก็ไม่ควรซื้อของใหม่ให้สิ้นเปลือง หากต้องการสิ่งของสัก ชิ้นก็ควรคิดพิจารณา หรือกินอาหารก็ควรพิจารณาว่าเป็นอาหารเพื่อดูแลหล่อเลี้ยงร่างกาย การซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคเรื่องปัจจัยสี่ เป็นสิ่งที่เราต้องใช้เงินซื้อเป็นประจำ จนกระทั่งมีความเคยชิน เคยชินความคิด เคยชินสถานที่ เคยชินพฤติกรรมตนเองที่เลือก ความสะดวกสบาย ซึ่งความเคยชินเหล่านั้นมีราคาต้องจ่าย

วัตถุนิยมสร้างปัญหาสำคัญในปัจจุบันเรื่องภาระการใช้จ่ายของคนในสังคม คือ การเป็นหนี้จากการใช้จ่ายที่ตามใจตนเอง เป็นหนี้จากความเคยชิน คิดในเรื่อง สะดวกสบาย อีกทั้งใช้ชีวิตตามกระแสการกระตุ้นให้มีการใช้จ่ายที่นอกเหนือจากปัจจัยที่ เกื้อความจำเป็นในการดำรงชีวิต คนไทยเป็นหนี้เร็วและเป็นหนี้ในช่วงอายุที่น้อยลง คน วัยเริ่มทำงาน (อายุ 25–29 ปี) มากกว่า 58% เป็นหนี้และมากกว่า 25% เป็นหนี้เสีย (non-performing loan : NPL) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้บัตรเครดิต หนี้ส่วนบุคคล และหนี้ รถยนต์ มอเตอร์ไซด์ หนี้บางส่วนไม่นำไปสร้างรายได้ ทำให้กลายเป็นหนี้เสียเพิ่มขึ้น และ

กลุ่มอายุน้อยกว่า 25 ปี ซึ่งรวมนักเรียน นักศึกษา เป็นหนี้เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง คนไทยเป็นหนี้เกินตัว เกือบ 30% ของลูกหนี้บัตรเครดิตและหนี้ส่วนบุคคล มีหนี้เกิน 4 บัญชีต่อคน วงเงินรวมต่อคนสูงถึง 10-25 เท่าของรายได้ในแต่ละเดือน จนทำให้รายได้เกินกว่าครึ่งต้องเอาไปจ่ายคืนหนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566)

ความสะดวกสบายจากการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตทำให้มีหนี้เพราะผู้ใช้บัตรมักมีพฤติกรรมการใช้จ่ายผ่านบัตรไปเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะซื้อของเล็กน้อย ราคาไม่กี่บาท ไปจนถึงซื้อสินค้าในราคาหลายแสนบาทและชำระคืนด้วยวิธีผ่อนจ่ายขั้นต่ำ การเปลืองใช้จ่ายเกินตัวทำให้เกิดภาระหนี้สินและอาจถึงขั้นรับผิดชอบไม่ไหว บัตรเครดิตไม่ใช่ต้นตอของปัญหาหนี้สิน หนี้สินเกิดจากเจ้าของบัตรที่ใช้จ่ายเกินตัว ไม่มีการวางแผนการใช้จ่าย ดังนั้นการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย การควบคุมการใช้จ่ายด้วยการหยุดซื้อในสิ่งที่ไม่จำเป็น เช่น หยุดซื้อเสื้อผ้า หยุดช้อปปิ้งไปทั่ว หยุดเที่ยวเฮฮา ใช้จ่ายอย่างมีสติผ่านบัตรเครดิต เมื่อถึงเวลาชำระหนี้ก็จ่ายแบบเต็มจำนวน ย่อมไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมา (ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน), 2565)

การเลือกบริโภคอย่างมีคุณค่า การเห็นคุณค่าแท้ ควรคิดพิจารณาให้เห็นประโยชน์ในของสิ่งนั้นก่อนตัดสินใจซื้อ พิจารณาว่าตัวเราต้องการประโยชน์อะไรจากสิ่งนั้น มีความเหมาะสมกับการหาซื้อหรือไม่ มีคุณค่าและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าเต็มที่หรือไม่ มีเงินเพียงพอซื้อหรือไม่ จำเป็นต้องสร้างหนี้เพื่อสิ่งนั้นหรือไม่ การพิจารณาให้เห็นคุณค่าแท้ก่อให้เกิดสติปัญญา ให้รู้เท่าทันอารมณ์และยับยั้งชั่งใจ การพิจารณาให้เห็นคุณค่าแท้สามารถทำได้ในทุก ๆ วันโดยการพิจารณาจากความจำเป็นพื้นฐานดังนี้

อาหารหล่อเลี้ยงชีวิต ทั้งนี้เป็นสิ่งสามัญสำหรับทุกคนที่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายค่าอาหารในชีวิตประจำวัน มนุษย์เรากินเพราะเราหิว จำเป็นต้องมีอาหารเลี้ยงร่างกาย การเลือกอาหารกินแต่ละมื้อไม่ว่าจะกินที่บ้าน หรือกินนอกบ้าน ควรเลือกอาหารที่มีประโยชน์ ผ่านการปรุงที่สะอาด รสชาติสดใหม่ มีราคาเหมาะสมกับขนาดที่ซื้อมาแล้วกินหมด ไม่ควรกินเบียดเบียนชีวิตอื่นหรือเบียดเบียนสร้างหนี้ให้ตนเองและสร้างความยุ่งยากเพิ่มเติมโดยไม่จำเป็น ทางเลือกอาหารโดยทั่วไป อาทิ แก้วกึ่งน้ำ ต้มยำปลา น้ำใส สลัดอกไก่ย่าง น้ำพริกผักสด ข้าวไข่ตุ๋น แกงจืดตำลึงเต้าหู้หมูสับ เป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ให้พลังงานและมีคุณค่าทางโภชนาการ ราคาไม่แพง กระทั่งการตั้งคำถามว่าทำไมต้องกินของราคาแพงหรืออยากกินของราคาแพง มีความจำเป็นอย่างไรในการกินเนื้อวัวหมูจากประเทศญี่ปุ่นที่จัดเป็นเนื้อวัวที่มีราคาแพง ถึงแม้ว่าจะเป็นอาหารที่มีประโยชน์ มีคุณค่าทางโภชนาการ มีไขมันคุณภาพดี รสชาติอร่อยชุ่มฉ่ำ ละลายในปาก

หรือจะเป็นอาหารมื่อดูหรรษาที่มีคาร์โบไฮเดรตของปลาเบลูกาสเตอร์เจียนเผือก อาหารหล่อเลี้ยงชีวิตมีความจำเป็นต้องจ่ายแพงและดูหรรษาเพิ่มเติมจากประโยชน์เดิมของอาหารนั้นเพื่ออะไร

อีกการพิจารณาย่อยที่ควรคิดถึงในทุกวันนี้ คือ เหตุใดคนในสังคมส่วนใหญ่จ่ายค่ากาแฟแพงกว่าอาหารแต่ละมื้อ ร้านกาแฟมีทุกมุมถนน เรากินกาแฟที่มีราคาแพงแล้วละก็ชอบร่ำยาบหรือราคามากกว่าร่ำยาบเพื่ออะไร กาแฟมีคาเฟอีนซึ่งเป็นสารที่ทำให้ร่างกายกำลังอ่อนล้าหรืออ่อนเพลียตื่นตัวได้ในเวลาอันรวดเร็ว ทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่า หายง่วง การกินกาแฟเนื่องจากความจำเป็น กินตาม ๆ กัน หรือกินเพื่อแสดงภาพพจน์ของการเป็นผู้มีฐานะและต้องการยืนยันสถานะทางสังคม

การใช้เครื่องนุ่งห่มหรือเสื้อผ้าเครื่องประดับตกแต่งร่างกายก็เช่นกัน วัตถุนิยมทำให้เราลืมนประโยชน์สูงสุด คุณค่าแท้ที่ว่าเราควรเลือกการสวมใส่เสื้อผ้านั้นเพื่อป้องกันความร้อนหนาว เพื่อป้องกันดูแลร่างกายจากสภาวะอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงที่อาจทำให้ป่วยไข้ กระทั่งการป้องกันการบาดเจ็บอันตรายจากแมลงเช่น ยุง เหลือบ รื่น ไร หรืออุบัติเหตุจากการทำงาน เพื่อปกปิดอวัยวะที่อูจาดตา และเพื่อความสุภาพเรียบร้อยตามกาลเทศะของสังคม สังคมวัตถุนิยมมีคนจำนวนมากสร้างหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จากการผ่อนจ่ายเงินซื้อสิ่งของตามกระแสความนิยม สามารถยกตัวอย่างให้เห็นได้ชัดในเรื่องกระเป๋า การพิจารณาเลือกซื้อกระเป๋า ควรดูที่คุณภาพและประโยชน์แท้จริงของกระเป๋าที่จำเป็นต้องมีเพื่อใส่สิ่งของจำเป็นที่ต้องนำติดตัว เช่น ยา อาหาร หรือ เอกสาร อุปกรณ์สำหรับการทำงาน ดังนั้นควรเลือกกระเป๋าที่มีคุณภาพ ขนาดเหมาะสม สีสสุภาพเพื่อใช้นานและเหมาะกับหลากหลายกาลเทศะ การใช้กระเป๋าที่มีราคาแพงตามยุคสมัย หากต้องเป็นหนี้หรือผ่อนซื้อแล้วจัดเป็นการเบียดเบียนตนเอง การถือกระเป๋าแบรนด์เนมเพื่ออวดฐานะ เพื่อแสดงว่าตนเองใช้กระเป๋าแบรนด์เนมราคาแพง กลายเป็นคุณค่าแท้ถูกบิดเบือนปิดบังไป

ผลดีของการเห็นคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม

การพิจารณาจนเห็นคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม ด้านการพิจารณามองเห็นคุณค่าเทียมที่ถูกใส่ความหมายเชิงนามธรรมกระทั่งประโยชน์เดิมหายไป เช่น ประโยชน์ของการใส่นาฬิกาคือการใช้เวลา การเลือกซื้อนาฬิการาคาแพงนับล้านบาทมาใส่ก็เพื่อแสดงฐานะ การซื้อนาฬิกาดำน้ำสวมได้ในระดับน้ำลึกหลายเมตรเพื่อใส่ไปทำงานในเมืองเพียงเพราะนาฬิกานั้นเป็นที่นิยมและส่งนัยยะด้านการเป็นผู้รักชอบการดำน้ำ หรือเลือก

ซื้อนาฬิกาที่มีระบบการแจ้งเรื่องการนับการก้าวเดิน การคำนวณเวลาการออกกำลังกาย แต่ผู้สวมนาฬิกาไม่สนใจเรื่องการออกกำลังกาย การใส่นาฬิกาออกกำลังกายกลับกลายเป็นเครื่องประดับส่งนัยยะว่าผู้สวมมีนาฬิกาที่กำลังเป็นที่นิยม กระเป๋าหิ้วหรือกระเป๋าสะพายมีประโยชน์เดิมคือไว้ใส่อุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ขณะที่กระเป๋าแบรนด์เนมราคาแพงอาจมีขนาดเล็กมาก มีขนาดใส่ได้เพียงของเล็กน้อย กลับถูกนำมาถือเป็นเครื่องประดับที่เจ้าของต้องดูแลประดับประดาประคองระวังไม่ให้เกิดความเสื่อมเสียต่อมูลค่ากระเป๋า การจับ การถือ การวางก็เกรงจะถลอก เป็นรอย เกิดความเสียหาย จากนาฬิกาที่มีประโยชน์ไว้ดูเวลาก็กลายมาเป็นไว้ดูฐานะ จากกระเป๋าที่ควรมีไว้สำหรับใส่ของกลายเป็นเครื่องประดับ แสดงให้เห็นว่าประโยชน์แท้ของนาฬิกาและประโยชน์แท้ของกระเป๋าเลือนหายไป

อีกด้านหนึ่งเพราะในสังคมวัตถุนิยมจะสร้างกระแสกำหนดรูปแบบเบ็ดเสร็จของการประสบความสำเร็จที่จับต้องได้ด้วยการแสดงความสำเร็จนั้นผ่านการนำเสนอด้วยรูปร่าง หน้าตา เสื้อผ้าเครื่องประดับ และชีวิตความเป็นอยู่ เป็นการแสดงให้เห็นฐานะผ่านการการแสดงออกโดยการใช้วัตถุ ทำให้คนที่ต้องการประสบความสำเร็จใช้เป็นแบบอย่างทำตาม เมื่อแฟชั่นเสื้อผ้าแบรนด์เนมเปลี่ยนทุกสามถึงหกเดือน วันนี้กระเป๋ารุ่นนี้แบบนี้เป็นที่นิยม อีกสามเดือนต่อมากลายเป็นนิยมอีกยี่ห้อ หรือมีแบบใหม่รุ่นใหม่ออกมาเป็นที่นิยม เสื้อผ้ากระเป๋าที่ใคร ๆ ดิ้นรนให้ได้มาก็กลับกลายเป็นแบบหรือรุ่นตกกระแสนี้ไม่เป็นที่นิยม ราคาตก กระทั่งไร้ความต้องการ คนที่ไม่ตระหนักเรื่องประโยชน์แท้ก็ต้องตามไปซื้อหาสิ่งของที่นิยมในกระแสนั้นอีกต่อไป

ดังนั้น ความเข้าใจเมื่อเห็นเนื้อแท้ ประโยชน์แท้ และเห็นคุณค่าแท้ในวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ไม่ว่าจะเลือกซื้อนาฬิกาที่รูปแบบสีสุภาพ ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์คือไว้ดูเวลา หรือการหากงานทางทะเลเป็นนักประดาน้ำ น้ำดำน้ำ สามารถเห็นวัตถุประสงค์ชัดเจนและแท้จริงในการเลือกซื้อนาฬิกาที่เหมาะสมกับการใช้งานของตน การพิจารณาเรื่องประโยชน์เดิมคุณค่าแท้ของกระเป๋าก็สามารถที่จะทำให้เลือกซื้อกระเป๋าที่ขนาดเล็กใหญ่เหมาะสมกับสภาพของความต้องการการใช้งานกระเป๋านั้น การพิจารณาคุณค่าแท้ดังกล่าวมีผลทำให้ ความผูกติด ยึดติดสิ่งของน้อยลง มีการยับยั้งชั่งใจ ปัญหาทางใจน้อยลง ความกังวล ความอยากได้อยากมีตามยุคสมัยน้อยลง การวิ่งเปลี่ยนไล่ตามวัตถุและหาซื้อมาครอบครองตามสมัยลดลง แยกแยะได้ว่าสิ่งไหนจำเป็นต้องใช้เพราะประโยชน์แท้ สิ่งไหนคือสมัยนิยม ความเข้าใจคุณค่าแท้อย่างถ่องแท้ ทำให้บุคคลผู้นั้นมีความมั่นใจในการเลือกใช้สิ่งของ เข้าใจสาระบริบทการอยู่ในสังคม ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายจากสินค้าฉาบฉวยตามความนิยม

บทสรุป

ธรรมชาติของมนุษย์เป็นสัตว์สังคมและสังคมปัจจุบันเป็นสังคมวัตถุนิยม ผู้คนมีความเคยชินกับการใช้จ่ายซื้อของตามกระแส สังคมนิยมชมชอบอะไรผู้คนก็จะซื้อตาม เพราะหลงเห็นวัตถุเป็นสิ่งเสนอสถานะตนเองต่อสังคม หลายคนมีสิ่งของเก็บไว้มากมายในบ้านโดยไม่ได้ใช้ จ่ายเงินเป็นหนี้ซื้อของหลายสิ่งซ้ำเกินจนเป็นของเก็บสะสมที่ไม่มีมูลค่า บริโภคมากเกินไปจนความจำเป็นพื้นฐานส่วนใหญ่ บริโภคตามความนิยมที่มีเบื้องหลังการแสดงออกโอ้อวดฐานะ จัดเป็นความสุขชั่วคราวเพราะเมื่อมีสิ่งใหม่มาก็ต้องไปตามหาซื้อเพื่อแสดงสถานะตนเองในสังคมอีก วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นวิธีคิดแบบสกดหรือลดความอยาก ชัดเผลาไม่ให้อกิเลสเข้ามาครอบงำจิตใจ เป็นการวางรากฐานความคิดให้ถูกต้องเหมาะสมกับความเป็นอยู่ในสังคมวัตถุในปัจจุบัน การคิดเทียบเปรียบเทียบให้เห็นความสุขชั่วคราวที่เกิดจากการการนิยมชมชอบวัตถุ หากสามารถยับยั้งชั่งใจในการอุปโภคบริโภคได้ เลือกซื้อเลือกใช้สิ่งที่จำเป็นและเหมาะสมราคาตามประโยชน์แท้ของสิ่งนั้น จะเป็นการลดการเบียดเบียนตนเองทั้งทางเศรษฐกิจการเงิน ลดกิเลสความกังวลและช่วยลดภาระทางใจในลักษณะที่ใช้วัตถุเป็นแสงสว่างตัวตนที่ต้องการให้สังคมยอมรับ

รายการอ้างอิง

- นาม ศิริเสถียร. (2551). *ท่านพุทธทาส*. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://citly.me/ib7AZ>
- ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). (2565). *เป็นหนี้บัตรเครดิต แก้ไขอย่างไร*. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/tips-for-you/credit-card-debt.html>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *แนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน*. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://app.bot.or.th/landscape/files/household-debt-th.pdf>
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *ปณิธาน 3 ประการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2539). *พุทธธรรมกับปรัชญาการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์*. นนทบุรี: SR Printing.
- “_____”. (2564). *พุทธธรรมฉบับปรับขยาย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด

- American Psychological Association Dictionary of Psychology. *Materialism*. (2024). Retrieved February 25, 2024, from <https://dictionary.apa.org/Materialism>
- Collins Dictionary. (2024). *Materialism*. Retrieved February 25, 2024, from <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/materialism>
- Dictionary. (2024). *Materialism*. Retrieved February 25, 2024, from <https://www.dictionary.com/browse/materialism>
- Joannes Asikaogu, (2018). A Critical Review of Aristotle's view on Human sociality. *International Journal of Humanities, Social Sciences & Work Place Ergonomics in Africa*, 11(4&5), 37-48.
- Longman Dictionary. (2024). *Materialism*. Retrieved February 25, 2024, from <https://www.ldoceonline.com/dictionary/materialism>.
- Merriam-Webster Dictionary. (2024). *Materialism*. Retrieved February 25, 2024, from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/materialism>